

3. Ulusal Gökyüzü Gözlem Şenliği

Önce, Ekim 1998'de Bakırlitepe'de; ardından Ekim 1999'da Ürgüp Mustafapaşa'daki Golgoli Tepesi'nde, sonra Eylül 2000'de yeniden Bakırlitepe'de gökyüzü tutkunları bir araya geldi. Onları bir araya getiren, Bilim ve Teknik'in düzenlediği ulusal gökyüzü gözlem şenlikleriydi.

Gökbilime sayfalarında her zaman önemli yer ayıran Bilim ve Teknik, bu bilimle amatörce ilgilenenlere de her fırsatta destek olmaya çalışıyor. Bilim ve Teknik olarak, gökyüzü tutkunlarına yaptığımız desteği pekiştirmenin yolunu ararken, bundan yaklaşık iki buçuk yıl önce bir gözlem şenliği düzenleme düşüncesi oluştu. Öncelikle, yurt dışında sıkça yapılan ve herkesin teleskopunu kapıp geldiği "yıldız partisi" benzeri bir etkinlik yapmayı düşündük. Ancak, okuyucularımızdan o güne kadar gelen istekleri de değerlendirdiğimizde, pek çoğunun gökyüzüne ilgi duymakla birlikte, bir yol gösterici olmadığından onunla yeterince tanışmadığı kararına vardık. Bunun için, en iyisi, gökyüzüne ne düzeyde olursa olsun ilgi duyan; ancak onunla bir türlü tanışma fırsatı bulamamış okuyucularımızı; amatör ve profesyonel gökbilimcileri bir araya getirmenin iyi bir çözüm olacağını düşündük.

Şenlik düşüncesinin ortaya çıkışının ardından, ilk şenliğin nerede yapılacağına karar vermek hiç de zor olmadı. Bunun için en uygun yer, ülkemizin en büyük teleskopunun yer aldığı; Antalya Bakırlitepe'de henüz açılışı yapılmış olan TÜBİTAK Ulusal Gözlemevi'ydi. Konuyu gözlemevi yetkililerine ilettiğimizde, onlar da bu

düşünceyi hemen benimsedi ve şenlik hazırlıkları için hep birlikte kolları sıvadık.

1. Ulusal Gökyüzü Gözlem Şenliği, yaklaşık 450 kişinin katılımıyla 16-18 Ekim 1998 tarihleri arasında yapıldı. Şenlik süresince, katılımcılara gözlemevi tanıtıldı, çeşitli konularda bilgilendirici seminerler verildi, stantlar açıldı, uzman gözlemciler eşliğinde çıplak gözle ve teleskoplarla gökyüzü gözlemleri yapıldı. Katılımcılar memnun ayrıldı şenlikten. Bunun en iyi göstergesi, Bakırlitepe'ye gelen katılımcıların çoğunun 2. şenliğe de gelmesiydi.

İkinci şenliği, çok önemli kültür ve tarih değerleri olan bir yerde, Kapadokya bölgesinde yapmayı karar-

laştırdık. Yaptığımız keşif gezileri ve görüşmeler sonucunda, en uygun yerin Ürgüp'ün Mustafapaşa belesindeki Golgoli Tepesi etekleri olduğuna karar verdik. Önceki şenliğin deneyimi, yöre halkının ve yöneticilerinin büyük desteği Golgoli Tepesi'nin doğa ve tarihle iç içe ortamıyla birleşince, çok başarılı bir etkinlik çıktı ortaya. Ekip olarak, biz de (uzman gözlemciler, hocalarımız ve Bilim ve Teknik ekibi), gecelerce uyumamanın yorgunluğuna karşın, katılımcılar kadar, hatta onlardan daha da çok zevk aldık bu şenlikten.

İlk şenliğe katılamayan ya da katılıp da 2500 metre yükseklikteki Bakırlitepe'deki gökyüzünü unutamayan okuyucularımızın istekleri doğrultusunda, 3. Ulusal Gökyüzü Gözlem Şenliği'ni ilkinde olduğu gibi, yine burada yapmaya karar verdik. Nitekim, 1-3 Eylül tarihleri arasında yapılan şenliğin duyurusunun Bilim ve Teknik'te yayımlanmasının ardından gelen başvurular, bu yıl da geçen şenliklerdeki gibi, gökyüzü tutkunlarının büyük bir heyecanla şenliği beklediğini gösterdi bize.

İlk şenliğin deneyimi, soğuğa karşı bir önlem olarak, seminerler ve dinlenme için kapalı bir alana gereksinim olduğunu söylüyordu bize. Bu nedenle, sadece gözlemevi gezisi ve erkenden battıkları için Ay ve Venüs gözlemleri Bakırlitepe'nin doruğuna yakın bir yerde bulunan TUG'da yapıldı. Etkinliklerin geri kalanı, yani büyük bölümü, Bakırlitepe'nin eteğinde yer alan ve gözlemevine kuş uçuşu sadece 700 metre uzakta yer alan Saklıkent'te gerçekleştirildi. Saklıkent, bir yerleşim yeri olmasına karşılık, da-

Gözlem Şenliği'nde görev alan uzman gözlemciler.

Şenlik süresince, çeşitli konularda konuşmalar yapıldı. Bunlar arasında, TÜBİTAK Ulusal Gözlemevi Müdürü Prof.Dr. Zeki Aslan'ın verdiği Işık Kirliliği konulu konuşma da yer alıyordu.

ha çok kış turizmine yönelik bir yer olduğundan yazın çok az yerleşim var. Bu nedenle, gökyüzü gözlemlerini etkileyecek herhangi bir olumsuz durum söz konusu değil. Ayrıca, 1900 metre yüksekliğe sahip Saklıkent, neredeyse Bakırlıtepe'dekini aratmayan bir gökyüzüne sahip.

Saklıkent'teki etkinlikler süresince, Bakırlı Motel'in tesisleri kullanıldı. Katılımcılar, burada, kapalı alanda dinlenme, yeme-içme ve konaklama olanaklarından yararlandı. Ayrıca, seminerler de motelin salonunda gerçekleştirildi.

Şimdi gelelim gözlem gününe... Şenlik için Antalya'daki buluşmanın ardından, katılımcılar midibüslerle Saklıkent'e, buradaki küçük bir molanın ardından Bakırlıtepe'ye, TUG'a taşındılar. Saklıkent'teki molanın amacı, katılımcılara, TUG'daki soğuk hava koşullarına karşı hazırlanma fırsatı vermektir. Çünkü, buradaki hava sıcaklığı, Antalya'dakinden 20-25°C daha düşüktür.

Saklıkent'ten yaklaşık 500 metre daha yüksekte yer alan TUG'a götürülen katılımcılar, gözlemevini ve buradaki teleskopları görme ve tanıma fırsatını buldular. Ayrıca, burada, başka teleskoplarla Ay ve Venüs gözlemleri yapıldı. TUG gezisinin ardından katılımcılar Saklıkent'e, etkinliklerin geri kalanının ve gözlemlerin yapılacağı Bakırlı Motel'e döndüler.

Şenliğin ilk günü, motelin bahçesinde, küçük bir açılış töreni; ardından da bir kokteyl yapıldı. Açılışta, TÜBİTAK Başkanı Prof. Dr. Namık Kemal Pak ve TÜBİTAK Ulusal Gözlemevi Müdürü Prof. Dr. Zeki Aslan, katılımcılara birer "hoş geldiniz" konuşması yaptılar. Ardından,

şenliğin olağan programına geçildi. Şenlik programı dahilinde, ilk bilgilendirici konuşmayı Ege Üniversitesi Astronomi ve Uzay Bilimleri Bölümü'nden Prof. Dr. Zeynel Tunca yaptı. Zeynel Hoca, biraz sonra gökyüzü gözlemine çıkacak katılımcıları gökyüzü ve gökyüzü hakkında bilgilendirdi. Katılımcılar, bu konuşmanın ardından, çok daha büyük bir heyecanla çıktılar gökkubbenin altına.

Seminer bittiğinde, hava tümüyle kararmıştı ve katılımcılar dışarıya, teleskopların başına davet edildi. Önce, bir kuşak gibi gökyüzünü boydan boya saran Samanyolu karşıladı onları. İlk gözlem yaklaşık iki saat sürdü. Bu sürede katılımcılar, seminerde sık sık değinilen yıldızlar, takımyıldızlar, yıldız kümeleri, bulutsular ve gökadalaları kendi gözleriyle görme, tanıma fırsatını buldular. En az katılımcılar kadar heyecanlı ve coşkulu uzman gözlemciler, teleskopları yönelttikleri gök cisimleri hakkında bilgiler verdiler, soruları yanıtladılar.

İlk gözlemin ardından kısa bir mola verildi ve bunun ardından yeniden konuşmalara geçildi. ODTÜ Fizik Bölümü'nden Dr. Sinan Kaan

Şenliğin ardından teleskoplar toplandı. Bazen hangi parçanın nereye gireceği bir bilmeceye dönüşebiliyor. Sinan ve Eray, şenliğin yorgunluğunun ardından sabaha karşı bu bilmeceyi çözmeye çalışıyorlar.

Yerli, amatör gökbilimcilikten ve amatör gökbilimcilerin neler yaptığından kısaca söz etti. Ayrıca, amatör gökbilimcilerin kendi çabalarıyla çıkardığı Gökyüzü dergisine değindi. Öteki seminer konuları arasında, Zeynel Tunca'nın TUG tarihçesi; TÜBİTAK Marmara Araştırma Merkezi Uzay Teknolojileri Bölümü'nden Prof. Dr. Mehmet Emin Özel'in Yerdışı Yaşam Araştırmaları; Bilim ve Teknik'ten Raşit Gürdilek'in Güneş Sistemi Dışındaki Gezegenler başlıklı konuşması yer aldı.

Bu konuşmaların ardından, sıra geldi gezegen gözlemlerine. Gökyüzünün iki dev gezegeni, Jüpiter ve Satürn, gece yarısından sonra ufuktan yükseliyordu. Bu iki gezegen; gecenin ilerleyen saatlerinde birer birer doğu ufkundan yükselen takımyıldızlar ve onların içerdiği gök cisimleri gözlemlendi.

Bu gözlemin ardından, şenlik sona erdi. Dileyen katılımcılar onları getiren midibüslerle Antalya'ya döndü. Bazı katılımcılar, Saklıkent'teki motel ve pansiyonlarda kalmayı yeğlerken, bazıları da kamp kurdu.

Şenlik süresince, davetlimiz olarak gelen Meade teleskoplarının Türkiye temsilcisi olan Optronik ve Celestron teleskoplarının temsilcisi İnteroptik birer stant açtılar.

Şenlik süresince, organizasyonun başından sonuna değin bize yardımcı olan Zeynel Tunca ve İstanbul Üniversitesi Astronomi ve Uzay Bilimleri Bölüm Başkanı Dursun Koçer'e; tüm uzman gözlemcilere ve TÜBİTAK Ulusal Gözlemevi yetkililerine ve çalışanlarına teşekkür ediyoruz.

Alp Akoğlu